

„Chod' a rob aj ty podobne!“ Boží zákon a milosrdenstvo.

„A kto je môj blížny?“ Na túto otázku položenú znalcom zákona odpovedá Pán podobenstvom o milosrdnom Samaritánovi. Otvára tak pred ním a pred nami nové obzory blahoslavenstiev, ktoré nám ukazujú hĺbku Božieho zákona.

01.07.2020

Raz sa istý znalec zákona prišiel Pána spýtať, čo má robiť, aby dosiahol večný život. V skutočnosti však len chcel vyskúšať Pánovu pravovernosť. Očividne totiž nevedel, čo si má o Majstrovi z Nazareta myslieť.^[1] Pánovi to však neprekážalo. Pristúpil na rozhovor a na otázku odpovedal protiotázkou: „Čo je napísané v Zákone? Ako tam čítaš?“^[2] Znalec zákona odpovedal slovami modlitby *Shemá Israel, Počúvaj Izrael*, ktorú sa každý Izraelita učil už v detstve: „Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, z celej svojej duše, zo všetkých svojich síl a z celej svojej mysle,“^[3] a slovami z knihy Leviticus dodal: „a svojho blížneho ako seba samého!“^[4] Pretože na týchto dvoch prikázaniach spočíva celý Zákon i Proroci,^[5] povedal mu Pán: „Správne si odpovedal. Toto rob a budeš žiť!“^[6] Znalec zákona neočakával, že jeho otázka bude zodpovedaná s takou odzbrojujúcou jednoduchosťou. Chcel sa

ospravedlniť,^[7] a tak Pánovi položil ešte jednu otázku: „A kto je môj blížny?“^[8] Pán nestrácal trpezlivosť. Chcel si získať jeho dôveru, a tak sa jednoduchým a zároveň slávnostným spôsobom obrátil k jeho srdcu (a s ním k srdciam ľudí všetkých čias) a povedal mu podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi.

Buď druhému blížnym

V nešťastníkovi, ktorého prepadli na ceste z Jeruzalemu do Jericha, videli cirkevní otcovia Adama (lebo Adam znamená *človek*) i celé ľudstvo sužované svojím hriechom, naším hriechom. V dobrom Samaritánovi zase videli Ježiša, ktorý nás prichádza trpezlivo liečiť po tom, čo okolo nás bez povšimnutia prešli tí, ktorí v skutočnosti neboli schopní priniesť svetu spásu. On naopak spásu priniesť môže a chce. Takto si predstavuje Pánovo stretnutie s Adamom – a potajme s každým z nás

– po jeho zostupe do pekiel jedna prastará a krásna homília: „Ja som tvoj Boh, ktorý sa pre teba a pre všetkých, ktorí sa z teba narodila, stal tvojím synom. Hovorím ti, že mám moc oznámiť spútaným: *Vyjdite von!* a tým, čo sú v temnotách: *Budte osvietení!* a tým, čo spia: *Vstaňte!*

[9] Všetci tí sú povolání, aby s Ježišom prinášali ľuďom spásu, aby boli milosrdnými Samaritánmi, jeho pomazanými – kresťanmi. Tak ako ich Pán, aj oni majú ľuďom obväzovať rany a vlievať do nich olej a víno.^[10] Až do návratu Samaritána majú byť dobrými hostinskými. Tým hostincom je, ako si môžeme všimnúť, cirkev. Teraz je hostincom, lebo žijeme len na chvíľu. Domovom, z ktorého už nikdy neodídeme, sa stane až vtedy, keď v zdraví prídeme do nebeského kráľovstva. Zatiaľ prijímame liečbu v hostinci.“^[11]

Taký je horizont, ktorý chce Pán otvoriť pred znalcom zákona – a

vlastne pred všetkými kresťanmi a všetkými ľuďmi. Nevytýka mu jeho úzkoprsosť, ale vedie ho najprv k zamysleniu a potom k snívaniu:

„Chod' a rob aj ty podobne!“^[12]

Evanjeliové rozprávania býva stručné a preto je dobre sa pri jeho čítaní neponáhľať. Odpoveď na Ježišovu otázku, kto sa zachoval ako jeho blížny, je iste jasná: „Ten, čo mu preukázal milosrdenstvo.“^[13] Nie je však jasné, prečo Pán túto otázku, ktorá mení uhol pohľadu znalcom zákona, vlastne kladie. „Ježiš mení uhol pohľadu: nejde o to vidieť v druhom svojho blížneho, ale o to byť schopný stať sa pre druhého blížnym.“^[14] Na postoj, ktorý veľmi tesne vymedzuje oblasť, v ktorej možno konať dobro – napríklad uvažovaním, či ostatní patria do mojej skupiny, či mi vrátia moju službu, Pán odpovedá tým, že nás pozýva, aby sme zdvihli zrak a stali sa pre druhých blížnymi.

Slovo blížny už neslúži len k vymedzeniu určitého druhu ľudí, ktorí si zaslúžia moju pozornosť, ale stáva sa vlastnosťou srdca. Boží výchovný spôsob otázku *Komu robiť dobro?* obracia a premieňa. Obracia to, čo bolo v rabínskych školách predmetom diskusií a kazuistík – kde sú moje hranice a ako ďaleko mám vo svojom súcite zájsť. „Kresťan,“ povedal Ján Pavol II., „sa nepýta, koho má milovať, lebo z otázky *Kto je môj blížny?* už logicky vyplývajú hranice a podmienky (...) Správna otázka neznie *Kto je môj blížny?* ale *Komu sa mám stať blížnym?* A odpoveď znie: Ktokoľvek, kto je v núdzi, i keď ho nepoznám, sa stáva mojím blížnym, ktorému mám pomáhať.“^[15] Je to blízkosť,^[16] ktorá nám pripomína naše povolanie byť blízkym svojim blížnym, byť ostrovom milosrdenstva v strede mora ľahostajnosti.“^[17]

Cesta k plnosti Zákona

Dalo by sa povedať, že rozhovor so znalcom zákona je akýmsi zhrnutím cesty od mravných predpisov Starého zákona k plnosti mravného života v Kristovi. Zákon vyvoleného ľudu, ako pripomína svätý Pavol, je svätý, spravodlivý a dobrý,^[18] nie však definitívny. Slúži predovšetkým na to, aby pripravil ľudské srdce na príchod nášho Pána.

Zdá sa, akoby farizejova otázka *Učiteľ, ktoré prikázanie v Zákone je najväčšie?*^[19] odrážala istú vyčerpanosť z veľkého počtu predpisov, ktoré boli zavedené do náboženského života Izraela ako právne normy. Ježiš Kristus si raz postáľoval na učiteľov zákona: „Zaťažujete ľudí bremenami, ktoré nemožno uniesť, ale sami sa tých bremien ani jediným prstom nedotknete.“^[20] Z tradícií sa niekedy stáva zámienka k obchádzaniu Božích prikázaní: Pán napríklad odsudzuje postoj tých, ktorý darom

pre chrám obchádzali povinnosť starať sa o rodičov.^[21] —

Ježiš sa zameriava na to podstatné – na lásku k Bohu a blížnemu. Plní sa tak to, čo hovorí sám o sebe, že neprišiel „zrušiť Zákon alebo Prorokov; neprišiel som ich zrušiť, ale naplniť.“^[22] — Zmluva, ktorú Boh uzavrel so svojím ľudom, obsahovala určité predpisy, pričom ich pôvodným zmyslom nebolo ľudí zaťažovať, ale viesť cestou slobody: „Hľa, dnes som predložil pred teba život i šťastie a smrť i nešťastie a prikazujem ti, aby si miloval Pána, svojho Boha, kráčal po jeho cestách a zachovával jeho príkazy, ustanovenia a nariadenia. Potom budeš žiť a rozmnožíš sa – a Pán, tvoj Boh, ťa bude žehnať v krajine, do ktorej sa uberáš, aby si ju prevzal do vlastníctva.“^[23] —

Zem zaslúbená Židom je obrazom vnútornej krajiny pre mužov i ženy

všetkých čias, do ktorej môžeme vstúpiť, ak budeme žiť pravý zmysel Pánových prikázaní. Tie sú bránou k spojeniu s Bohom. Každá iná krajina mimo nej je nehostinná: „To, čo je potrebné k dosiahnutiu šťastia, nie je pohodlný život, ale zamilované srdce.“^[24]

Obradné a právne ustanovenie izraelského národa bolo s príchodom Ježiša Krista zrušené, ale Desatoro Božích prikázaní platí stále: zahrňa základné mravné zásady potrebné k tomu, aby sme milovali Boha (postaviť ho nadovšetko, mať v úcte jeho sväté meno, svätiť sviatočné dni, ako napríklad kresťania nedeľu) a ostatných ľudí; aby sme pestovali lásku a úctu k rodičom, chránili život, usilovali sa o čistotu srdca a podobne. Koľko generácií Izraelitov rozjímal o pravde a požiadavkách Otca obsiahnutých v týchto desiatich slovách! „Tvoja náuka je mojím večným dedičstvom, lebo je slasťou

môjmu srdcu.“^[25] Sú dôkazom milosrdenstva Boha, ktorý nechce, aby sme zišli z cesty, ktorý chce, aby sme mali život v plnosti. Svet sa môže občas proti Božím prikázaniám vzbúriť a pokladať ich za nemoderné predpisy, vlastné skorému štádiu ľudstva. Existuje však dostatok príkladov ľudí, ktorí sa zrútili, a spoločností, ktoré sa rozpadli, keď si mysleli, že ich môžu ignorovať. Desatoro je konštantou vnútorného sveta človeka: pokiaľ ho poruší, jeho srdce sa znetvorí.

Aby ste boli deťmi Otca

Desatoro je zakotvené v Novom zákone, ktorý ustanovil Ježiš Kristus svojou spasiteľskou smrťou na kríži. Tento Nový zákon je milosť Ducha Svätého daná skrze vieru v Krista.^[26] Teraz sa už nemáme usilovať len o morálny horizont, ale máme žiť v Ježišovi a stále viac sa mu podobať; dovoliť Duchu Svätému, aby nás

zmenil, aby sme mohli plniť jeho prikázania.

Ako sa viac podobáť Ježišovi Kristovi? Kde môžeme vidieť, aký bol? Katechizmus hovorí, že „blahoslavenstvá vykresľujú tvár Ježiša Krista a opisujú jeho lásku“.^[27] V blahoslavenstvách zachytených v evanjeliách vidíme obraz nášho Pána, jeho tvár zjavujúcu Otcovu milosrdnú lásku ku všetkým ľuďom. Blahoslavenstvá obsahujú prísľuby dané vyvolenému národu, zdokonaľujú ich však tým, že sa zameriavajú nie na vlastníctvo krajiny, ale na nebeské kráľovstvo.^[28]

Prvé štyri blahoslavenstvá v Matúšovom evanjeliu sa vzťahujú na životný postoj či spôsob života, zameriavajúce sa na Ježišove slová:^[29] *Blahoslavení chudobní v duchu, plačúci, tichí, lační a smädní po spravodlivosti.* Vyzývajú nás, aby sme dôverovali Bohu, nie vlastnými

silami, ale aby sme znášali utrpenie v kresťanskom duchu, aby sme boli trpezliví. K nim sa pridávajú ďalšie, ktoré kladú dôraz na skutky:

Blahoslavení *milosrdní, čistého srdca, tí, čo šíria pokoj*, a potom ešte ďalšie, ktoré nám pripomínajú, že kto chce nasledovať Ježiša, musí znášať protivenstvá;^[30] má to však robiť s radosťou, lebo „šťastie nebeské patrí tým, ktorí dokážu byť šťastní na zemi“.^[31]

Blahoslavenstvá nepochybne vyjadrujú milosrdenstvo Boha, ktorý sa zaväzuje, že každého, kto ho nasleduje, obdaruje nesmiernou radosťou: „Radujte sa a jasajte, lebo máte hojnú odmenu v nebi.“^[32] Nejde o žiadnu zbierku aforizmov, ktoré by slúžili na to, aby sme si predstavovali nejaký utopický lepší svet, ktorý nám niekto umožní, či na to, aby sme v nich hľadali falošnú útechu v momentálnych ťažkostiach. Preto sú tiež blahoslavenstvá nazývané

náročnými Božími výzvami adresovanými ľudskému srdcu, povzbudzujúce človeka k tomu, aby sa už tu na zemi usiloval o dobro a spravodlivosť.

Rozjímanie nad blahoslavenstvami (napríklad v modlitbe) nám pomôže spoznať, ako ich uplatniť v každodennom živote. Napríklad miernosť sa môže často prejavovať ako „prívetivý úsmev pre toho, čo ťa obťažuje; mlčanie pri nespravodlivom obvinení; láskavý rozhovor s tými, čo ťa otravujú a vyčerpávajú; každodenné úsilie povzniesť sa nad drobnými malichernosťami a bezočivosťou ľudí, ktorí s tebou žijú...“^[33]

Kto sa snaží žiť podľa ducha blahoslavenstiev, obohacuje svoju osobnosť o postoje a spôsoby posudzovania, ktoré mu uľahčia plnenie prikázaní. Čisté srdce mu umožní vidieť v každom človeku

Božiu tvár a brať ho ako niekoho, kto si zaslúži úctu, a nie ako niekoho, kto je len predmetom uspokojenia zvrátených túžob. Kto okolo seba vytvára pokoj, ten žije ako Božie dieťa a vidí v ostatných ľuďoch Božie deti. Kráča „vzácnou cestou“^[34] lásky, ktorá „všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží“.^[35] Krivdy premieňa na príležitosť k tomu, aby milovalo a modlilo sa za tých, ktorí páchajú zlo.^[36] Ak prispôsobíme svoje srdce blahoslavenstvám, uskutočníme ideál, ktorý nám predkladá Ježiš Kristus: „Buďte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec.“^[37] Staneme sa nositeľmi Božej lásky, naučíme sa vidieť v druhom blížneho, ktorý potrebuje našu pomoc; budeme v Kristovi dobrým Samaritánom, ktorý koná milosrdne, aby naplnil zákon lásky. Naše srdce sa rozšíri, ako sa rozšírilo srdce Panny Márie.

Carlos Ayxelá – Rodolfo Valdés

[1] Porov. Lk 10, 25.

[2] Lk 10,26.

[3] Lk 10,27 (porov. Dt 6, 5).

[4] Lk 10,27 (porov. Lv 19,18).

[5] Porov. Mt 22, 40.

[6] Lk 10, 28.

[7] Porov. Lk 10, 29.

[8] Lk 10,29.

[9] Homília sobre el grande y santo
Sábado (PG 43, 462).

[10] Lk 10, 34.

[11] Svätý Augustín, Kázeň 131, 6.

[12] Lk 10, 37.

[13] Lk 10, 37.

[14] František, Posolstvo, 24-1-2014.

[15] Svätý Ján Pavol II., Posolstvo, 2-II-1999.

[16] František, ex.ap.Evanjelium Gaudium (24-XI-2013), č.169.

[17] František, Posolstvo, 4-X-2014.

[18] Porov. Rim 7, 12.

[19] Mt 22, 36.

[20] Lk 11, 46.

[21] Mt 15, 3-6.

[22] Mt 5, 17.

[23] Dt 30, 15 - 16.

[24] Sv. Josemaría, Brázda, 795.

[25] Ž 119, 111.

[26] Porov. sv. Tomáš Akvinský, Suma teologická, I-II, q. 106, a. 1, c. a ad 2,

cit. v: sv. Ján Pavol II., enc. Veritas Splendor, 6-VIII-1993, č.24.

[27] Katechizmus katolíckej cirkvi, č. 1717.

[28] Porov. Katechizmus katolíckej cirkvi, č.1716.

[29] Porov. Mt 5, 3-12.

[30] Porov. Mt 5, 10-12

[31] Sv. Josemaría, Vyhňa, 1005.

[32] Mt 5, 12.

[33] Sv. Josemaría, Cesta, 173.

[34] 1 Kor 12, 31.

[35] 1 Kor 13, 7.

[36] Porov. Mt 5, 44-45.

[37] Lk 6, 36.

Carlos Ayxelá – Rodolfo Valdés

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/chod-a-rovnako-konaj-aj-ty-
bozi-zakon-a-milosrdenstvo/](https://opusdei.org/sk-sk/article/chod-a-rovnako-konaj-aj-ty-bozi-zakon-a-milosrdenstvo/)
(26.03.2025)